

Johann Wolfgang Goethe – Utrpení mladého Werthera

Lit. druh:

Epika

Žánr:

Sentimentální román

Směr:

Preromantismus

Sturm und Drang

Charakteristika autora:

J.W.Goethe (1749 – 1832) je považován za jednu z největších osobností světové literatury. Byl básník, prozaik, dramatik, filozof a představitel hnutí Sturm und Drang. Podnětem pro tvorbu románu bylo autorovo milostné vzplanutí k mladé Charlottě Buffové ve Wetzlaru, kde vykonával praxi právníka. Mezi další tvorby autora patří Prometheus, Faust, Elegie nebo Trilogie Vášně.

Děj

Werther přijíždí na vesnici, aby se zde věnoval zejména malování. Po nějaké době, kdy si užívá samoty jede Werther na ples v kočáře s několika přítelkyněmi. S nimi jede také Lotta. Mladé, hezké děvče, které má od matčiny smrti napovel celou domácnost. Lotta se má provdat za Alberta, dobrého a poctivého úředníka, který je nyní na cestách. Na plese tančí s Wetherem, který se do Lotty zamiluje.

Od tohoto dne ji navštěvuje skoro denně a podnikají dlouhé procházky. Po čase přijíždí Albert. Werther, který už nesnese déle pobývat v přítomnosti ženy, do které je bezhlavě zamilován, avšak která zároveň patří jinému, vstupuje do služeb na velvyslanectví. Seznamuje se zde s dívkou, která mu připomíná Lottu a tráví s ní nějaký čas. Dopisuje si s Lottou, která je již provdána za Alberta. Mezi ním a úředníky dochází k neshodám, rozhodne se tedy déle nezůstat a místo opouští.

Werther se vrací na venkov, kde se opět začne stýkat s Lottou. Albert začíná trochu žárlit, avšak jeho galantnost a povaha mu nedovoluje nahlas vyslovit své myšlenky. Před Vánoce odjíždí Albert navštívit známé, Werther se opět schází s Lottou. Vyznává ji svou lásku. Ta poznává, že Werthera nejspíše také miluje, avšak její čest ji nedovolí klamat manžela. Werther odchází domů, napíše dlouhý dopis Lottě a pošle k Albertovi sluhu s prosbou o vypůjčení dvou zbraní, které dle svého tvrzení má na cestu, kterou hodlá vykonat. I když Lotta tuší nějaké neštěstí, postrkována Albertem je sluhovi předá.

Werther se o půlnoci téhož dne zastřelí. Ráno je nalezen sluhou, který jde neštěstí oznámit otcí Lotty. Před polednem Werther umírá i se svými nenaplněnými city. Je pohřben u dvou líp; v místě, které si sám určil.

Námět:

Příběh o člověku, který si nakonec vezme svůj život, vyjádření svobody a práv člověka k takovému kroku.

Téma:

Jedno hlavní téma zabírá příběh Werthera, který se zamiluje do zadané ženy. Poté co se dozví, že ji nemůže získat, sám se zastřelí.

Kompozice:

Chronologický postup v celém vyprávění

Kniha rozdělen na dva díly:

První díl zahrnuje přistěhování, průběh života ve městě a je uzavřen W. Odchodem z důvodu zvyšujícího pesimismu z neúspěchu jak v osobním, tak veřejném životě.

Druhý díl popisuje působení v jeho novém zaměstnání na velvyslanectví, střety s nadřízenými a následné propuštění na vlastní W. žádost .Druhý díl končí tragicky, a to sebevraždou W.

Příběh je rámcován vypravěčovým úvodem v roli vydavatele románu a také závěrečnou zprávou o W. smrti .

Vnitřní výstavba děje:

Expozice – Werther přichází do Wahlheimu.

Kolize – Seznamuje Werthera s Lottou.

Krize – Útěk Werthera na velvyslanectví za prací.

Zvrat – Návrat Werthera, Lottou odmítnut.

Závěr – Končí tragicky. Sebevražda Werthera.

Postavy:**a) Werther:**

Mladý malíř, příslušník střední německé vrstvy. Miluje přírodu, rád se toulá po kraji, obdivuje krásy světa a čte Homérovu Odysseu – jeho nejmilejší kniha, kterou má vždy s sebou. Nesnáší rozdělení společnosti na stavy, protože brání navázání vztahů mezi lidmi. Velmi citlivý ke svému okolí. Přispívá chudým, laskavý, ochotný. Chorobně zamilovaný do Lotty. Jediným východiskem jeho beznaděje se stává smrt.

b) Charlotta:

Krásná venkovanka, jež se provdá za úředníka Alberta, který se jí ujal. Sice ho nemiluje, ale je mu zavázána za vše, co pro ni vykonal. K Wertherovi tedy zprvu chová náklonnost, snad až lásku, nechce ale opustit Alberta a tak Werthera odmítá.

c) Albert:

Úředník, s Wertherem naváže přátelský vztah. Skvěle si rozumí, avšak díky lásce Werthera k Lottě začne žárlit. Oba dva se však se sebezapřením ovládají.

d) Vilém:

Blízky přítel Werthera a adresátem téměř všech dopisů (ke konci jsou dopisy poslány i Lottě)

Jazyk a styl:

Psáno formou dopisů (kombinováno s deníkovým záznamem)

Ich – forma

Text obsahuje dlouhá souvětí , nekončící myšlenky

Použití zdrobnělin, eufemismů , elips

Řeč je tvořena patetickým a nostalgicky laděným slohem , je prosycena řadou citoslovcí , přerývaných vět či zvolávacích konstrukcí , které zesilují její emocionální zabarvení .

Sledujeme vývoj psychiky hrdiny , jeho nejprve nedšené a veselé líčení přírody , později pouze pocity neštěstí a zoufalství

Preromantismus

18.stol. , Francie , přechodné období mezi klacisismem a romantismem

Vznikl jako reakce na schematický klacisismus i na chladné rozumářské osvícenství . Vytvářelo ho především měšťanstvo jako nastupující třída a důraz byl kladen na citové hodnoty prostého , nezkaženého člověka . Byl předstupněm romantismu . V literatuře se vedle názvu preromantismus

Užívá označení sentimentalismus.

V preromantismu kladou autoři důraz na cit , odmítají konence , příkazy ,řád a vracejí se k přírodě . K lidové slovesnosti , k fantazii a k dávnověku . Vzorem jim je venkovský , nezkažený člověk a prostý způsob života . Častými motivy jso jezera, hřbitovy,moční motivy,trosky hradů , měsíční svit , symbol mnicha , poustevníka , vězně nebo poutníka . Často se objevuje světobol , vyjadřující rozervanou náladu převážně mladých lidí , omrzelých světem i životem.

Představitelé:

Rousseu – Emil čili O výchově , Nová Heloisa (román v dopisech)

Prévost – Manon Lescaut (autobiografická zpověď)

S Sturm und Drang:

Nejvýznamnější proud německého preromantismu . Název tohoto hnutí byl odvozen od stejnojmenné hry německého dramatika F.M.Klingera .Hnutí prosazovalo tvůrčí svobodu pro umělce , odmítalo společenské konvence , kritizovalo každou formu útlaku, do popředí kladlo cit , vášeň a fantazii . Ideálem byl návrat přírodě. Uznávali pouze autority jako je Shakespeare a Rousseau.

Představitelé

Schiller – Óda na radost (zhudebněno) ; Loupežníci , Úklady a láska

Goethe

Tématická linie :

Smrt z lásky (sebevražda) – Romeo a Julie, Úklady a láska

Romány v dopisech :

Diderot – Jeptiška

Rousseau – Nová Heloisa